

Deset koraka do članstva u EU-u

Kratki vodič za medijske profesionalce
kroz pregovore o pristupanju EU-u

DESET KORAKA DO ČLANSTVA U EU-U

KRATKI VODIČ ZA MEDIJSKE PROFESIONALCE
KROZ PREGOVORE O PRISTUPANJU EU-U

Sarajevo, 2024.

Izdavač:

Direkcija za europske integracije BiH

Đoke Mazalića 5, 71000 Sarajevo

Tel.: 033 255 315

E-adresa: press@dei.gov.ba

Web-stranica: <http://www.dei.gov.ba>

Glavna i odgovorna urednica izdanja Direkcije:

Elvira Habota, MA

Autori:

mr. sc. Martina Trogrlić

Mirela Ćosić

Mitar Sladoje, spec. za eurp. prav.

mr. Radmila Urta

Lektor za hrvatski jezik:

Ivica Perić

Grafičko rješenje i DTP:

TRIPTIH

Tisak:

TRIPTIH

Naklada: 50

Sarajevo, 2024.

SADRŽAJ

Uvodna riječ	5
Kronologija odnosa BiH i EU-a	6
Unaprjeđenje pristupnog procesa i „nova metodologija“ vođenja pregovora	9
Kako država postaje članica EU-a?	11
Što su pregovori o pristupanju EU-u?	13
Kako teku pregovori o pristupanju EU-u?	17
Deset koraka do članstva u EU-u	22
Bibliografija	24

UVODNA RIJEČ

Pregovori o pristupanju smatraju se najvažnijom i najzahtjevnijom fazom u procesu europskih integracija, jer zapravo tada slijedi suštinski i najveći dio posla za institucije i vlasti jedne države.

Usvajanjem „nove metodologije“ 2020. godine uvedene su određene novine u pregovore o pristupanju. Pregovori se sada otvaraju po šest klastera u okviru kojih su organizirana 33 poglavlja, ali osnovno pravilo pregovora i dalje ostaje isto. To pravilo kaže da država kandidatkinja mora preuzeti i provesti cjelokupnu pravnu stečevinu EU-a (*acquis EU*).

Bosni i Hercegovini pregovaranje s EU-om nije nepoznanica, a prva iskustva stekli smo prilikom pregovora o zaključivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kada su institucije od studenog 2005. do 2007. godine završile tehnički dio posla. Zato vjerujemo da, kada je riječ o tehničkom dijelu posla, na svim razinama vlasti u BiH postoji spremnost za sljedeće zadatke.

Poznato je da su institucije samo jedan od aktera u procesu europskih integracija, a da vrlo važnu ulogu imaju i drugi akteri. Među njima izuzetno važnu ulogu imaju medijski profesionalci koji prate i izvještavaju javnost o tom procesu.

Stoga je svrha ove publikacije da svi zajedno što spremnije dočekamo novu fazu procesa pristupanja te da bude pomoćni alat medijskim profesionalcima u izvještavanju o procesu europskih integracija BiH. Ovaj alat pruža kratak uvod u pregovore o pristupanju i njihov tijek, a posebno su naglašeni novi momenti koje u pregovore uvodi „nova metodologija“.

Uz želju da ova publikacija ispuní svoju svrhu, nadamo se da će Direkcija za europske integracije i na ovaj način doprinijeti razvoju suradnje s medijskim profesionalcima u BiH koji izvještavaju o procesu europskih integracija.

Elvira Habota, MA
direktorica Direkcije za europske integracije

KRONOLOGIJA ODNOSA BIH I EU-A

2000.

Ožujak – objavljena Mapa puta EU-a. Ovaj dokument je definirao 18 ključnih uvjeta koje Bosna i Hercegovina treba ispuniti kako bi se pristupilo izradi Studije izvodljivosti za početak pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

2003.

Studeni – Europska komisija usvojila ocjenu Studije izvodljivosti. Studija izvodljivosti identificirala je 16 prioriternih oblasti u kojima bi suštinski reformski napredak bio osnova Europskoj komisiji da preporuči Vijeću EU-a otvaranje pregovora s Bosnom i Hercegovinom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

2008.

16. lipnja – potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

1999.

Svibanj – počinje Proces stabilizacije i pridruživanja. Proces stabilizacije i pridruživanja nudi jasnu mogućnost integracije za Bosnu i Hercegovinu, kao i ostalim državama regije Zapadnog Balkana u Europsku uniju (EU).

2002.

Prosinac – Europska komisija priopćila da su uglavnom ispunjene smjernice Mape puta o približavanju EU-u.

2005.

25. studenog – u Sarajevu su pokrenuti pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

2016.

9. prosinca – Bosni i Hercegovini uručen Upitnik Europske komisije.

20. rujna – Vijeće EU-a pozvalo Europsku komisiju da pripremi mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU-u i dalo nalog Europskoj komisiji za pripremu upitnika za Bosnu i Hercegovinu.

15. veljače – u skladu s člankom 49. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), Bosna i Hercegovina je tijekom nizozemskog predsjedavanja Vijećem EU-a podnijela zahtjev za članstvo u EU-u.

2015.

1. lipnja – stupio na snagu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i Bosne i Hercegovine.

2019.

29. svibnja – Europska komisija usvojila Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU-u u kojem je utvrđeno 14 ključnih prioriteta koji se odnose na politički kriterij za članstvo u EU-u.

4. ožujka – Bosna i Hercegovina predala odgovore na dodatna pitanja iz Upitnika Europske komisije.

2018.

28. veljače – Bosna i Hercegovina predala odgovore na Upitnik Europske komisije.

2023.

14. i 15. prosinca – Europsko vijeće potvrdilo preporuku Europske komisije o otvaranju pregovora kada Bosna i Hercegovina dostigne odgovarajuću razinu usklađenosti s kriterijima za članstvo te pozvalo Europsku komisiju da najkasnije u ožujku 2024. izvijesti Vijeće EU-a o ostvarenom napretku.

8. studenog – Europska komisija objavila Izvješće o Bosni i Hercegovini za 2023. godinu i preporuku da se s Bosnom i Hercegovinom otvore pregovori kada dostigne odgovarajuću razinu usklađenosti s kriterijima za članstvo. Europska komisija će nadgledati napredak u svim oblastima bitnim za otvaranje pregovora i izvijestiti Vijeće EU-a najkasnije u ožujku 2024. godine.

2022.

15. prosinca – Bosna i Hercegovina dobila status kandidata za članstvo u EU.

UNAPRJEĐENJE PRISTUPNOG PROCESA I „NOVA METODOLOGIJA“ VOĐENJA PREGOVORA

Vijeće EU-a je u ožujku 2020. godine podržalo dokument Europske komisije pod nazivom „Unaprjeđenje procesa pristupanja – Vjerodostojna perspektiva EU-a za Zapadni Balkan“, kojim su uvedene određene novine u proces pristupanja, a s ciljem njegova oživljavanja i ubrzavanja.

Unaprijeđeni pristup temelji se na četiri elementa:

- jačanje vjerodostojnosti procesa;
- jačanje političkog upravljanja procesom;
- nova dinamika pregovaračkog procesa;
- predvidivost i uvjetovanost procesa.

Jačanje vjerodostojnosti procesa ogleda se u obvezi država Zapadnog Balkana da urade svoj dio posla vezan za provođenje konkretnih reformi, a slijedom čega će EU pokazati svoju predanost procesu pristupanja i prelasku države u njegovu iduću fazu. Naglasak je na provođenju „temeljnih reformi“, tj. reformi vezanih za vladavinu prava, borbu protiv korupcije, funkcioniranje demokratskih institucija i javne uprave te usklađivanje vanjske politike s politikom EU-a. Također, u vrhu obveza je i regionalna suradnja.

Jačanje političkog upravljanja procesom ogleda se u tome da se u prvi plan stavlja njegova politička priroda te da se u njemu snažnije angažiraju države članice EU-a na visokoj razini. U tome posebnu ulogu imaju politički dijalog na visokoj razini s državama Zapadnog Balkana i pojačan ministarski kontakt. Također, određenu ulogu u jačanju političkog dijaloga bi trebala imati i tijela u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te međuvladine konferencije.

Nova dinamika procesa odnosi se na ubrzanje pregovaračkog procesa te se sada 33 pregovaračka poglavlja grupiraju u šest klastera. Pregovori se sada otvaraju po klasterima, a ne po pojedinačnim poglavljima, kao što je to ranije bilo pravilo. Također, na temelju *screeninga* dogovaraju se prioritete za ubranu integraciju i ključne reforme, a nakon što se ostvari odgovarajući napredak, pregovori se za taj klaster otvaraju bez dodatnih uvjeta.

Predvidljivost te pozitivno i negativno uvjetovanje odgovor je na potrebu da države Zapadnog Balkana jasno znaju šta su očekivanja EU-a te koje su koristi od napretka, odnosno posljedice stagnacije u procesu. Europska komisija ima zadatak da u svojim godišnjim izvješćima jasnije definira prioritete, a zadatak je da se i na političkoj razini poveća svjesnost o tome što se mora učiniti da bi država napredovala u procesu. Koristi od napretka se odnose na bržu integraciju u odgovarajuće politike, unutarnje tržište i programe EU-a te da EU poveća financiranja i ulaganja. Moguće posljedice stagnacije su pauziranje ili suspenzija pregovora, da EU smanji financiranje te pauziranje ili suspenzija npr. pristupa programima EU-a, jednostranih koncesija za pristup unutarnjem tržištu i sl.

„Nova metodologija“ vođenja pregovora sastavni je dio pregovaračkih okvira usvojenih za Sjevernu Makedoniju i Albaniju, s kojim su pregovori otvoreni 2022. godine, a primjenu „nove metodologije“ prihvatile su i Srbija i Crna Gora, s kojim je EU pregovore otvorio 2014., odnosno 2012. godine.

KAKO DRŽAVA POSTAJE ČLANICA EU-A?

Pristupanje novih članica EU-u regulirano je člankom 49. UEU-a. Tim su člankom utvrđeni osnovni preduvjeti koje država mora zadovoljiti da bi mogla biti dijelom te obitelji. Prvi preduvjet je da je riječ o europskoj državi. Drugi preduvjet je da država poštuje vrijednosti na kojima je zasnovan EU. Te vrijednosti uključuju poštivanje ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštivanje ljudskih prava i prava manjina, a one su precizirane u članku 2. UEU-a.

Člankom 49. UEU-a također je precizirano da se u obzir uzimaju i uvjeti prihvatljivosti koje dogovori Europsko vijeće. Europsko vijeće je u Kopenhagenu 1993. godine, a potom u Madridu 1995. godine utvrdilo kriterije za članstvo koji su poznati kao Kopenhagenski kriteriji i Madridski kriterij.

Kopenhagenski kriteriji uključuju politički, ekonomski i pravni kriterij.

Politički kriterij od države traži da osigura stabilnost institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava te poštivanje i zaštitu manjina.

Ekonomski kriterij od države traži da osigura funkcioniranje tržišne ekonomije i sposobnost nošenja s konkurentskim pritiscima i tržišnim zakonitostima unutar EU-a.

Pravni kriterij od države traži sposobnost preuzimanja obveza članstva, uključujući učinkovito provođenje pravila, standarda i politika koji čine zakonodavstvo EU-a te pridržavanje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

Madridski kriterij naziva se još administrativni kriterij, a prema tom kriteriju država koja želi postati članica EU-a mora imati javnu upravu sposobnu za primjenu propisa EU-a.

Vrlo važan je i „apsorpcijski kapacitet EU-a“ koji se odnosi na sposobnost EU-a da prihvati nove države članice, a što je utvrđeno na sastanku Europskog vijeće 1993. godine u Kopenhagenu.

Uz navedeno, za svaku državu kandidatkinju mogu se utvrditi specifični i opći kriteriji.

Prvi korak koji država koja želi postati članica EU-a treba napraviti je podnošenje zahtjeva za članstvo. Zahtjev za članstvo država podnosi Vijeću EU-a, a Vijeće EU-a o zahtjevu obavještava Europski parlament i parlamente država članica EU-a.

Nakon što prihvati zahtjev za članstvo, Vijeće EU-a od Europske komisije traži da izradi mišljenje (avis). U tu svrhu državi se dostavlja upitnik na temelju kojega se analizira do koje razine je dosegla kriterije za članstvo u EU-u.

Kada Europska komisija utvrdi da je ta razina odgovarajuća, ona daje preporuku za otvaranje pregovora o pristupanju EU-u. Odluku o otvaranju pregovora na političkoj razini donosi Europsko vijeće, a tome prethodi odlučivanje u Vijeću EU-a. Odluka se donosi jednoglasno.

Pregovori se vode o uvjetima, dinamici i načinima te prijelaznim razdobljima preuzimanja pravne stečevine EU-a.

Nakon zatvaranja pregovora države članice u Vijeće EU-a donose jednoglasno odluku o pristupanju. Tu odluku države članice donose nakon savjetovanja s Europskom komisijom i nakon što svoj pristanak da Europski parlament, koji o tom pitanju odlučuje većinom svojih članova. Završni korak je potpisivanje ugovora o pristupanju, a njegov sastavni dio su rezultati pregovora o pristupanju. Ugovor o pristupanju se ratificira u svakoj državi članici EU-a i državi kandidatkinji za članstvo, a ratifikacija se obavlja u skladu s pravilima predviđenim pravnim sustavom svake od uključenih strana.

Nakon završetka ratifikacije država, uobičajeno, na prethodno dogovoreni datum postaje članica EU-a.

ŠTO SU PREGOVORI O PRISTUPANJU EU-U?

Nakon što država dobije status kandidata, sljedeći korak je otvaranje pregovora o pristupanju EU-u.

Pregovori o pristupanju su proces u kojem država kandidatkinja s državama članicama EU-a dogovara uvjete pod kojima će postati nova članica EU-a.

Temeljno pravilo pregovora je da država kandidatkinja mora preuzeti, provesti i primijeniti cjelokupni *acquis EU-a*, a predmet pregovora su dinamika i način kako će to biti urađeno.

Acquis EU-a je pravna stečevina EU-a i predstavlja skup zajedničkih prava i obveza za države članice EU-a.

Acquis EU-a se stalno razvija, a čini ga:

- primarno zakonodavstvo, tj. osnivački ugovori, njihove izmjene i protokoli, ugovori o pristupanju te Povelja o temeljnim pravima;
- sekundarno zakonodavstvo, tj. uredbe, direktive, mišljenja i odluke te drugi akti kao što su akti vezani za vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a, međuinstitucionalni sporazumi i sl.;
- drugi izvori prava, tj. presude Suda EU-a, deklaracije i rezolucije EU-a i međunarodno pravo.

Dio prava EU-a su i međunarodni ugovori koje zaključuje EU s trećim državama ili s međunarodnim organizacijama te opća pravna načela.

Za potrebe pregovora *acquis EU-a* se dijeli u **35 pregovaračkih poglavlja**, a s uvođenjem „nove metodologije“ u pregovore 2020. godine ta se poglavlja povezuju u šest klastera.

KLASTERI PREGOVARAČKIH POGLAVLJA

Poglavlje 31 (Vanjska, sigurnosna
i obrambena politika)
Poglavlje 30 (Vanjski odnosi)

**Klaster 6
VANJSKI POSLOVI**

06

Poglavlje 11 (Poljoprivreda i ruralni razvoj)
Poglavlje 12 (Sigurnost hrane, veterinarska
i fitosanitarna politika)
Poglavlje 13 (Ribarstvo)
Poglavlje 22 (Regionalna politika)
Poglavlje 33 (Financijske i proračunske
odredbe)

**Klaster 5
RESURSI,
POLJOPRIVREDA
I KOHEZIJA**

05

Poglavlje 14 (Prometna politika)
Poglavlje 15 (Energetika)
Poglavlje 21 (Transeuropske mreže)
Poglavlje 27 (Okoliš)

**Klaster 4
ZELENA AGENDA
I ODRŽIVA
POVEZANOST**

04

Klaster 1 OSNOVE

01

Poglavlje 5 (Javne nabave)
Poglavlje 18 (Statistika)
Poglavlje 23 (Pravosuđe i temeljna prava)
Poglavlje 24 (Pravda, sloboda i sigurnost)
Poglavlje 32 (Financijska kontrola)

Klaster 2 UNUTARNJE TRŽIŠTE

02

Poglavlje 1 (Slobodno kretanje robe)
Poglavlje 2 (Slobodno kretanje radnika)
Poglavlje 3 (Pravo poslovnog nastana i
sloboda pružanja usluga)
Poglavlje 4 (Slobodno kretanje kapitala)
Poglavlje 6 (Pravo gospodarskih društava)
Poglavlje 7 (Pravo intelektualnog
vlasništva)
Poglavlje 8 (Politika konkurencije)
Poglavlje 9 (Financijske usluge)
Poglavlje 28 (Zaštita potrošača i zdravlja)

Klaster 3 KONKURENTNOST I INKLUZIVNI RAST

03

Poglavlje 10 (Informacijsko društvo i mediji)
Poglavlje 16 (Oporezivanje)
Poglavlje 17 (Ekonomska i monetarna politika)
Poglavlje 19 (Socijalna politika i zapošljavanje)
Poglavlje 20 (Poduzetništvo i industrijska politika)
Poglavlje 25 (Znanost i istraživanje)
Poglavlje 26 (Obrazovanje i kultura)
Poglavlje 29 (Carinska unija)

Poglavlja 34 - Institucije i 35 - Ostalo nisu uključena u klastere, a uobičajeno je da se o njima ne vode pregovori nego se ta poglavlja samo formalno otvaraju i zatvaraju. Inače, u Poglavlju 34 određuje se broj predstavnika nove države članice u institucijama EU-a, a Poglavlje 35 može uključiti bilo koje pitanje koje nije predmet ostalih poglavlja. Ta poglavlja se obično ostavljaju za kraj, ako se drugačije ne utvrdi u pregovaračkom okviru.

Odluku o otvaranju pregovora na političkoj razini donosi Europsko vijeće – jednoglasno. Tome prethodi odlučivanje na razini ministara u Vijeću EU-a (obično Vijeće za opće poslove) koje, također, odluku donosi jednoglasno. Europsko vijeće i Vijeće EU-a odluku donose u formi zaključaka.

Odluci prethodi izvješće Europske komisije (obično redovito godišnje izvješće, a može biti i posebno izvješće) te njezina **preporuka o otvaranju pregovora**.

Odluka o otvaranju pregovora u pravilu slijedi odgovarajući napredak u ispunjavanju kriterija za članstvo u EU-a.

Pregovori se vode između države kandidatkinje i država članica EU-a.

Prvi formalni korak nakon odluke o otvaranju pregovora je usvajanje **pregovaračkog okvira EU-a**. Pregovaračkim okvirom se definiraju ključna načela, postupci i institucionalni okvir za vođenje pregovora. Nacrt pregovaračkog okvira predlaže Europska komisija, a usvaja ga Vijeće EU-a jednoglasno u formi zaključaka.

Pregovori se vode u okviru međuvladinih konferencija na kojima sudjeluju predstavnici država članica EU-a i Europske komisije te predstavnici države kandidatkinje. Stajališta država članica EU-a zastupa predstavnik države koja predsjedava Vijećem EU-a. Uobičajeno je da pregovori započnu **prvom međuvladinom konferencijom** na kojoj se prezentiraju pregovarački okvir EU-a te uvodne izjave EU-a i države kandidatkinje.

KAKO TEKU PREGOVORI O PRISTUPANJU EU-U?

Tri su osnovne faze pregovora o pristupanju:

- 1) *screening* (analitički pregled zakonodavstva);
- 2) pregovori (tzv. sadržajni pregovori);
- 3) zaključivanje ugovora o pristupanju.

1) SCREENING

Screening je analitički pregled i ocjenjivanje usklađenosti zakonodavstva države kandidatkinje s pravnom stečevinom EU-a te slijedi nakon prve međuvladine konferencije.

Screening provodi Europska komisija, a u njemu sudjeluje država kandidatkinja.

Države članice nisu pozvane da sudjeluju u *screeningu*, izuzev za poglavlja 23 (Pravosuđe i temeljna prava), 24 (Pravda, sloboda i sigurnost) i 31 (Vanjska, sigurnosna i obrambena politika).

Screening se od uvođenja „nove metodologije” u pregovore o pristupanju 2020. godine strukturira po klasterima.

Screening uključuje nekoliko koraka, a to su:

- **eksplanatorni pregled zakonodavstva;**
- **bilateralni pregleda zakonodavstva;**
- **izvještavanje s analitičkog pregleda.**

Proces započinje eksplanatornim *screeningom* na kojem Europska komisija predstavlja državi kandidatkinji *acquis EU-a* u poglavljima koja uključuje klaster.

Nakon toga slijedi bilateralni *screening* tijekom kojeg država kandidatkinja predstavlja svoje zakonodavstvo te utvrđene razlike u odnosu na *acquis EU-a*.

Sastanci eksplanatornog i bilateralnog *screeninga* se održavaju po pojedinačnim poglavljima.

Potom Europska komisija izrađuje izvješća, a u njima daje analizu stanja i ocjenu spremnosti države za otvaranje pregovora te odgovarajuće zaključke i preporuke. Izvješća se izrađuju u suradnji s državom kandidatkinjom, a izrađuju se za cijeli klaster. Izvješće Europska komisija dostavlja državi kandidatkinji i Vijeću EU-a.

Screening je osnova za izradu pregovaračke pozicije države kandidatkinje te osnova za države članice za izradu zajedničke pregovaračke pozicije EU-a.

Trajanje *screeninga* ovisi o složenosti *acquisa*, a uobičajeno je da cjelokupni *screening* traje do godinu i pol.

Iako *screening* slijedi nakon službenog otvaranja pregovora, u praksi su zabilježene i određene fleksibilnosti. Npr. u slučaju Crne Gore i Srbije, Europska komisija je, po odobrenju Europskog vijeća, provela *screening* za poglavlja 23 (Pravosuđe i temeljna prava), 24 (Pravda, sloboda i sigurnost) i 32 (Financijska kontrola) prije službenog početka pregovora, a u slučaju Sjeverne Makedonije i Albanije eksplanatorni *screening* je započeo 2018. kao dio priprema za pregovore.

2) PREGOVORI (TZV. SADRŽAJNI PREGOVORI)

Nakon završetka *screeninga* slijede pregovori koji se još nazivaju **sadržajni pregovori**. Ta faza uključuje nekoliko koraka, a to su:

- **pripremanje pozicija za pregovore;**
- **vođenja pregovora na međuvladinim konferencijama;**
- **privremeno zatvaranja poglavlja.**

Pregovori se od uvođenja „nove metodologije“ 2020. godine otvaraju po klasterima (šest klastera), a vode se i zatvaraju po pojedinačnim poglavljima (33 pregovaračka poglavlja).

Pozicije za pregovore pripremaju se na temelju *screeninga*, a pripremaju ih obje strane.

Poziciju Vijeću EU-a uvijek prva dostavlja, odnosno na međuvladinoj konferenciji izlaže država kandidatkinja, a u njoj naznačava na koji način namjerava

preuzeti i provoditi *acquis* EU-a, pri tome obrazlažući svoje administrativne sposobnosti. Zajedničku pregovaračku poziciju EU-a predlaže Europska komisija, a usvaja Vijeće EU-a jednoglasno.

Zasjedanja **međuvladine konferencije** obično se odvijaju na ministarskoj razini (šef izaslanstva) i razini zamjenika (zamjenik šefa izaslanstva). Međuvladine konferencije na ovoj razini održavaju se najmanje jednom godišnje, a ako je potrebno, mogu i češće. Pregovori su centralizirani na razini ministara, odnosno zamjenika, a za potrebe pregovora mogu se uspostaviti radne skupine.

One djeluju pod vodstvom zamjenika i rade s jasnim zadatkom i u određenim rokovima. Međuvladine konferencije se održavaju u Bruxellesu i Luxembourg, a sastanke vodi šef izaslanstva EU-a. Ulogu tajništva obavljaju službenici Glavnog tajništva Vijeća EU-a i službenici koje imenuje izaslanstvo države kandidatkinje.

Odluku o privremenom zatvaranju pregovora u pojedinačnom poglavlju donosi Vijeće EU-a, na prijedlog Europske komisije. Zatvaranjem zadnjeg poglavlja u klasteru i on se po automatizmu smatra zatvorenim, uz izuzetak Klastera 1 – Osnove, za koji se odluka donosi na razini klastera.

Imajući u vidu da država kandidatkinja do otvaranja pregovora treba napraviti znatan napredak, vrijeme od otvaranja pregovora po klasteru do zatvaranja poglavlja bi trebalo biti ograničeno, poželjno na godinu dana.

Poglavlja 23 i 24 su u „novoj metodologiji“ zadržala vrlo važnu ulogu. Ona su dio Klastera 1 – Osnove te se taj klaster otvara prvi i zatvara posljednji. Napredak u Klasteru 1 – Osnove određuje tijek pregovora i uzima se u obzir prilikom donošenja odluke o otvaranju novog(ih) klastera. Mjerila za otvaranje pregovora u Klasteru 1 – Osnove uključuju mapu puta / akcijski plan za poglavlja 23 (Pravosuđe i temeljna prava), 24 (Pravda, sloboda i sigurnost) i mapu puta / akcijski plan za reformu javne uprave.

U određivanju tijeka pregovora vrlo važnu ulogu imaju **mjerila** (*benchmarking*).

Razlikujemo tri vrste mjerila:

- mjerila za otvaranje pregovora (*opening benchmarks*), koja se utvrđuju i predlažu u fazi *screening* a te se s „novom metodologijom“ utvrđuju za otvaranje klastera;

- mjerila za zatvaranje pregovora (*closing benchmarks*), koja se utvrđuju na razini poglavlja i utvrđuju se u pregovaračkoj poziciji EU-a;
- privremena (prijelazna) mjerila (*interim benchmarks*) se utvrđuju u Klasteru 1 – Osnove, u oblasti vladavine prava, nakon njegova otvaranja, te niti jedno poglavlje neće biti privremeno zatvoreno prije nego se ta prijelazna mjerila ispune. Nakon ispunjavanja prijelaznih mjerila utvrđuju se minimalna mjerila za zatvaranje Klastera 1 – Osnove.

Mjerila se utvrđuju jednoglasno u Vijeću EU-a, na prijedlog Europske komisije. Mjerila se mogu ažurirati, u slučaju da se u nekom od poglavlja otvore nova pitanja.

Preuzimanje i provođenje *acquisa* EU-a u cjelini je obveza svake države kandidatkinje do ulaska u članstvo EU-a. Tijekom pregovora obje strane mogu, uz opravdane razloge, tražiti **prijelazna razdoblja, posebne aranžmane, zaštitne klauzule i sl.**, a koji su vremenski i sadržajno ograničeni.

Također, oni ne smiju narušavati konkurenciju ili utjecati na unutarnje tržište EU-a.

Tijek pregovora i ispunjavanje preuzetih obveza države kandidatkinje prati Europska komisija, koja izvještava Vijeće EU-a i Europski parlament. Izuzetak je vanjska i sigurnosna politika u kojoj poslove izvještavanja, predlaganja i *screening* radi visoki predstavnik EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku u suradnji s državama članicama te kada je potrebno, može se uključiti i Europska komisija.

Europska komisija, na svoju inicijativu ili zahtjev države članice, može preporučiti Vijeću EU-a:

- **suspenziju pregovora** i uvjete za njihovo ponovno otvaranje, ako se ustanovi da država ozbiljno i stalno krši vrijednosti na kojima se temelji EU te ako se utvrdi stagnacija ili nazadovanje u ispunjavanju obveza;
- **ponovno otvaranje** privremeno zatvorenih poglavlja/klastera ako se donesu novi propisi ili ako država kandidatkinja ne ispunji preduvjete i obveze;
- da se **povuče ranija preporuka** za otvaranje određenog klastera.

Odluke u tim slučajevima donosi Vijeće EU-a jednoglasno, osim ako nakon saslušanja države kandidatkinje Vijeće EU-a kvalificiranom većinom ne odbije preporuku Komisije u roku od 90 dana. Europski parlament se informira u slučaju prijedloga suspenzije pregovora.

3) ZAKLJUČIVANJE UGOVORA O PRISTUPANJU

Ovo je zadnja faza pregovora o pristupanju, a koja uključuje dva koraka:

- **potpisivanje ugovora;**
- **ratifikaciju ugovora.**

Nakon privremenog zatvaranja svih poglavlja Europsko vijeće donosi **odluku**, u formi zaključka, **o zatvaranju pregovora**. Nakon toga se izrađuje **nacrt ugovora o pristupanju**, a u njegovoj pripremi sudjeluju predstavnici država članica EU-a, države kandidatkinje i institucija EU-a. U nacrt ugovora uključuje se sve što je dogovoreno tijekom pregovora.

Prije potpisivanja ugovora o pristupanju Europska komisija na temelju članka 49. UEU-a daje mišljenje o zahtjevu za članstvo u EU-u. Europski parlament daje većinom svojih članova pristanak, a Vijeće EU-a jednoglasno usvaja odluku o pristupanju.

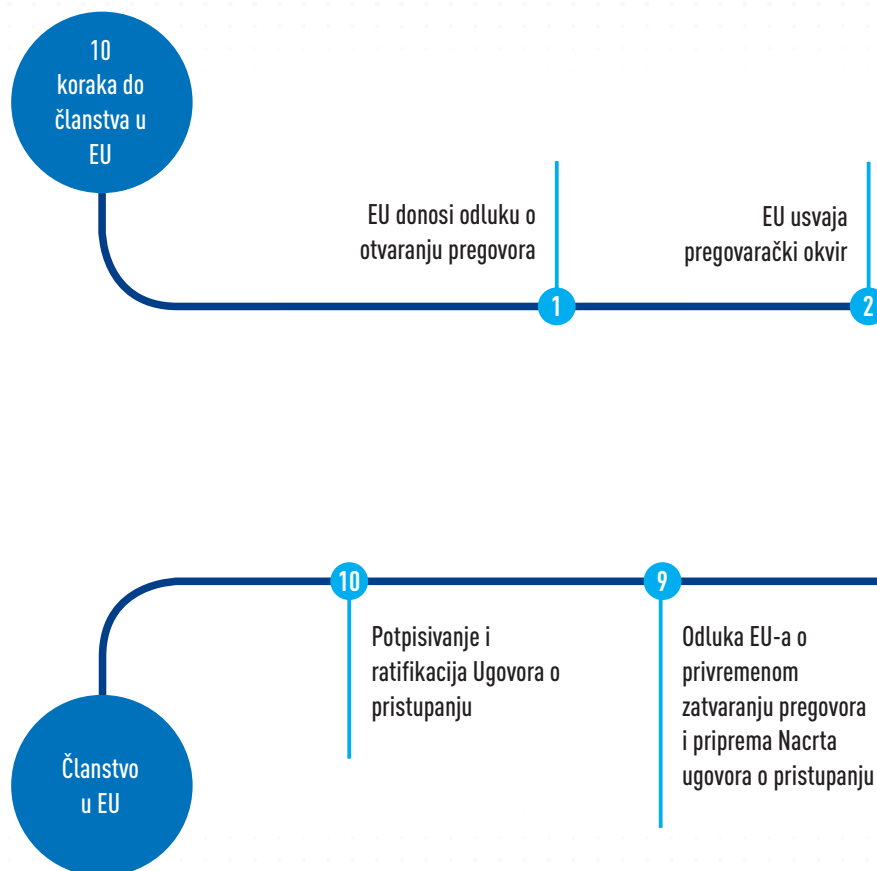
Nakon završetka procedure odlučivanja u institucijama EU-a **ugovor o pristupanju se potpisuje** između država članica EU-a i države pristupnice, a obično na svečanosti organiziranoj u povodu toga.

Nakon toga potrebno je da taj ugovor bude **ratificiran** u svim njegovim potpisnicama, odnosno državama članicama i državi pristupnici, a u skladu s pravilima utvrđenim u njihovom pravnom sustavu.

Kao završni korak, a ovisno o pravilima utvrđenim u njihovim pravnim sustavima, države pristupnice opredjeljuju se za raspisivanje referendumu o pristupanju EU-u ili za izražavanje podrške pristupanju EU-u u najvišem zakonodavnom tijelu.

Datum članstva obično se utvrđuje ugovorom o pristupanju, uz uvjet da se ratifikacijski proces do tada završi.

DESET KORAKA DO ČLANSTVA U EU-U

BIBLIOGRAFIJA

- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Unapređenje pristupnog procesa – Vjerodostojna perspektiva EU-a za Zapadni Balkan“, Europska komisija, 2020. godina
- Pregovarački okvir EU – Sjeverna Makedonija, 2022.
- Pregovarački okvir EU – Albanija, 2022.
- Pregovarački okvir EU – Crna Gora, 2012.
- Pregovarački okvir EU – Srbija, 2013.
- Pregovarački okvir EU – Hrvatska, 2005.
- Web-stranica Opće uprave za politiku susjedstva i proširenje - https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/steps-towards-joining_en
- Web-stranica Direkcije za europske integracije <https://www.dei.gov.ba/bs/accession-process>

